

Social Capital and Strengthening Savings Groups for Production, Ban Bataka, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province

Siriporn Tiprak^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the use of social capital in managing the production savings group, Ban Bataka Village No. 6, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province, and 2) to study problems, obstacles and approaches to capital development social to be used in the management of savings groups for production, Ban Bataka, Village No. 6, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province. This study is qualitative research using interviews with key informants. The data were then analyzed for descriptive content. The results of the research found that 1) The Nong Yai Subdistrict Production Savings Group has confidence in the management and morality of the establishment of the Sajja Savings Group. The committee uses moral principles and has prepared a plan for social reform to live happily together in harmony, with a community welfare system, which consists of integrating various types of welfare together. Both about funds, good relationships among people in the community who care for each other, unity and cooperation in the community. The performance of the members of the group requires cooperation from the people who help develop a strong community. 2) Problems, obstacles, and guidelines for developing social capital for use in managing savings groups for production. The important thing that is a success factor is that group leaders, committees, and members are personnel with knowledge, wisdom, knowledge, carefulness, and honesty. And the most important thing is love and unity. The group executive committee will listen to members' opinions and use meeting resolutions to make decisions on managing problems and obstacles of social capital to the use in managing production savings groups. Using guidelines to support the preparation of various accounting documents to be complete and easy to understand. Promote and support the new generation to join in the group's operations so that people in the community can learn and transfer experiences leading to continuous operations of the Savings for Production group.

Keywords: Social Capital, Strengthening, Savings Groups for Production

ทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ศิริพร ทิพรัก^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้ทุนทางสังคม ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา หมู่ 6 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา หมู่ 6 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความเชื่อมั่น ในการบริหารงานและคุณธรรมการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คณะกรรมการใช้หลักคุณธรรม มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ มีระบบสวัสดิการชุมชนจะต้องประกอบด้วย การบูรณาการสวัสดิการอย่างหลากหลายเข้าด้วยกัน ทั้งเรื่องกองทุน ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนซึ่งเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี มีความร่วมมือในชุมชน ซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ มีความรอบคอบ และมีความซื่อสัตย์สุจริต และที่สำคัญยิ่งคือความรักสามัคคี คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใช้มติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้แนวทางการสนับสนุนการจัดทำบัญชีเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คำสำคัญ: ทุนทางสังคม, การสร้างความเข้มแข็ง, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย ในการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ดังคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” มีลักษณะเด่นทางสังคม คือเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากการพัฒนาตามแบบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จะได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งคือเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ยังมีความยากลำบากกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย อาทิ ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมเกิดปัญหาสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดความแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอปัญหาการอพยพ

แรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมเป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

จากการพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาดังกล่าวแล้วได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยในมิติต่างๆ อย่างมากมายอีกทั้งยังก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างชีวิตของคนในเมือง กับชีวิตของคนในชนบทที่เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล และไม่เป็นธรรม แต่สิ่งที่ประสบปัญหาอย่างหนัก ก็คือ เรื่องของ “ชนบท” และเรื่องของ “คนชนบท” ที่มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตด้อยกว่าชีวิตของคนในเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชนบทที่มีแต่ความยากจน ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ขาดพลังการต่อรองในเวทีของการตลาดเสรีและทุนนิยม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) ความยากจนของคนในชนบท คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต่อมารัฐบาลในปี พ.ศ.2517 ต้องระดมพลังสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้าน โดยที่กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการระดมความคิดเห็นจากฝ่ายทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการทั้งจากภาครัฐภาคเอกชน องค์กร พัฒนาเอกชนปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป เพื่อนำมากำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมซึ่ง สรุปได้ดังนี้คือ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ต้องเริ่มที่ชุมชนในชนบท (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2544) ซึ่งเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาคและจุดที่สำคัญของเศรษฐกิจชุมชนก็คือการยึดชุมชนเป็นหลักประชาชนต้องสามัคคีร่วมมือ ร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพึ่งตนเอง และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนทุนทางสังคม โดยเริ่มจากการส่งเสริมการผลิตขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เข้าไปคอยช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งการรวมกลุ่มประชาชนต้องใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือเป็นปัจจัยที่จะเชื่อมความสำคัญของสมาชิกเพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่สมาชิกจะเห็นประโยชน์เป็นรูปธรรม เช่น การรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อระดมทุนเพื่อการแปรรูปเพื่อการตลาดและกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีมาช้านานแล้วซึ่งมีทั้งล้มเหลว และประสบผลสำเร็จทำให้มีชุมชนบางชุมชนพัฒนาตนเองจนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ก็มีอยู่มากมาย ดังนั้นการจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มชาวบ้านจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายชุมชนของกลุ่มชาวบ้านขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) ผลจากการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนรากหญ้าและได้ส่งผลให้ชุมชนสามารถที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองและลดความยากจนในชุมชนได้ง่าย (กรมการปกครอง, 2541) สามารถควบคุมและจัดระเบียบทางสังคมของชุมชนให้อึดต่อสมาชิกของชุมชนในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเกิดความสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางต่อเนื่องสามารถสืบสานภูมิปัญญาความรู้สร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพภูมิปัญญา และความภาคภูมิใจในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนสามารถจัดระบบดูแลและแบ่งสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ และเป็นธรรมแก่สมาชิกของชุมชน ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างด้านการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่อ่อนแอ โดยแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือองค์การการเงินชุมชน (กัลป์ยานี ปฎิมาพรเทพ, 2543) องค์การการเงินชุมชน มีหลากหลายรูปแบบตั้งแต่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละ1 บาท และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

แต่กิจกรรมที่นิยมดำเนินการมากก็คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้จัดตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2517 ตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่ได้มีการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นทั่วประเทศเนื่องจากประชาชนได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นซึ่งในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลได้เน้นการสร้างพื้นฐาน เรื่องเพิ่มรายได้ให้ประชาชนอันเป็นผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำเรื่องรายได้มาตรฐานค่าครองชีพต่ำทำให้เกิดความยากจนในชนบท ดังนั้นกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย จึงได้มีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทจัดตั้งกองทุน

องค์กรการเงินของประชาชนดำเนินการโดยประชาชน ให้บริการโดยประชาชนและผลกำไรที่พึงมีเป็นของประชาชนโดยเรียกว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ขึ้นปัจจุบันได้มีการตั้งกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนขึ้นทั่วประเทศ และองค์กรการเงินได้รับความนิยมในการจัดตั้งมากที่สุด คือ องค์กรการเงินชุมชนประเภทออมทรัพย์ และเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับความนิยมจัดตั้งเกิดจากการที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มีการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการประหยัด และสะสมทรัพย์เพื่อเป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ลงทุนประกอบอาชีพหรือสวัสดิการของครอบครัวเป็นสำคัญ (กรมพัฒนาชุมชน, 2541) นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังเป็นแหล่งทุนที่สำคัญของกลุ่มการผลิตทั้งการผลิตทางการเกษตรวิสาหกิจชุมชนซึ่งมาการขายไปสู่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งได้

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ทุนทางสังคมในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การพัฒนา เครือข่ายและการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรม จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่ดังกล่าวอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ หรือจังหวัดอื่นๆ ประกอบกับยังเป็นแนวทางในการศึกษาของผู้ที่ต้องการจะศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ทุนทางสังคม ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกออมทรัพย์ ผู้นำหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชนอำเภอ คัดเลือกโดยอาศัยสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non-Probability Sampling) จากพื้นที่ในหมู่บ้านบะตากา จำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยมีทั้งสิ้น 3 กลุ่มคือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ผู้นำหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชนอำเภอนาทอง
2. ระบุจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ตามกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ นักพัฒนาชุมชนอำเภอนาทอง จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทองจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีกรอบประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของบ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนายูง จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนายูง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแนะนำตัว ชี้แจงผู้ให้สัมภาษณ์ ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการอำนวยความสะดวก และการบริการข้อมูล เอกสารต่างๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษา

- 1) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูล ตามแบบสัมภาษณ์จากประชากรและตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้ซักถามตามแนวคำถาม และได้จัดบันทึกข้อมูลที่ได้ในระหว่างการสนทนา
- 3) ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนายูง จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความเชื่อมั่น ในการบริหารงานและคุณธรรม การจัดตั้งกลุ่มจะออมทรัพย์ คณะกรรมการใช้หลักคุณธรรม โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ความซื่อสัตย์และความเสมอภาคแก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน คณะกรรมการไม่มีค่าตอบแทน การให้สมาชิกกู้เงินต้องอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขรวมกันอย่างสมานฉันท์ โดยอาศัยพื้นฐานความมีคุณธรรมของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งภาคประชาชนภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคสื่อสารมวลชน และสถาบันศาสนานำมาร่วมมือกันที่ไม่ทอดทิ้งกัน ประชาสังคมมีความเข้มแข็งเป็นสังคมคุณธรรม และสังคมประชาธิปไตย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีระบบสวัสดิการชุมชนจะต้องประกอบด้วย การบูรณาการสวัสดิการอย่างหลากหลายเข้าด้วยกัน ทั้งเรื่องกองทุน ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนซึ่งเอื้ออาทรต่อกัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพที่คนจะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างพึ่งพากันได้ และนำภูมิปัญญามาผลิตสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติแทนการซื้อจากภายนอก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความสามัคคีมีความร่วมมือในชุมชนซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมากกว่า

และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนให้คงอยู่และเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการให้บรรลุผลตามเป้าหมายรวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกความชำนาญในการทำเรื่องนั้นๆ ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตาคาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แนวทางควรมีการเปิดรับสมาชิก และระดมเงินกองทุน โดยสมาชิกอาจเป็นรายบุคคล หรือครอบครัวสถานที่รับสมัครอาจกระจายไปตามหมู่บ้านหรือรวมศูนย์การสมทบเงินทุนอาจสมทบรายบุคคล หรือตัดเงินผลกำไรจากกลุ่มที่สมาชิกสังกัดอยู่มาเป็นเงินสมทบก็ได้ เป็นต้น ขึ้นอยู่กับระเบียบกองทุนที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมา

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม แนวทางควรสนับสนุนการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยันอดทน และที่สำคัญยิ่งคือ ความรักสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใช้นิติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีการนำทุนทางสังคมมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและครอบครัวของตนเอง มีกระบวนการในการนำไปใช้ได้ ตระหนักถึงปัญหา ร่วมเรียนรู้ทำเป็นตัวอย่าง ขอรับการสนับสนุน ลงมือปฏิบัติโดยใช้ทุนทางสังคมมาช่วย และขยายผล ใช้ความไว้วางใจ ใช้ความเป็นเครือญาติปฏิสัมพันธ์ในระดับเพื่อนบ้านคนสนิท

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม แนวทางควรสนับสนุนการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

อภิปรายผล

สภาพทั่วไปของทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบะตาคาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมแล้วสังคมในการดำเนินการทุนทางสังคมทุกกิจกรรมทางสาธารณะและกระตุ้นให้ประชาชนสำนึกในการพึ่งพาตนเองร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมทำและร่วมรับผิดชอบในชุมชนของตนเอง ส่วนด้านระบบการเรียนรู้ของชุมชนนั้นเนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความรู้ที่จะอบรมสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้อย่างเหมาะสมจึงสอดคล้องกับงานวิจัยนภากาศ หะวานนท์ (2549) การวิจัยการเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อชุมชนเข้มแข็งเป็นโครงการนำร่องกระบวนการสร้างและสะสมทุนทางสังคมอย่างไร มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนทั้งนี้เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด และดัชนีที่จะนำไปใช้ในการทำแผนที่ทุนของชุมชนต่างๆ ของสังคมไทย ชุมชนในพื้นที่ภาคกลาง ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปสู่การผลิตที่หลากหลายเพื่อความยั่งยืน โดยอาศัยทุนธรรมชาติซึ่งมีความหลากหลาย ทั้งเรื่องที่ดิน น้ำ ป่าชายเลน พันธุ์พืช และสัตว์นานาชนิดทำให้เกิดการสร้างอาชีพหลากหลายเพื่อลด

การพึ่งพิงการผลิตเพียงอย่างเดียวที่ละมากๆ ตามแนวความคิดการผลิตแบบนำเข้าทรัพยากรจากภายนอก นอกจากนี้ยังอาศัยทุนทางสังคมในการแก้ปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนในรูปของการรวมกลุ่ม ทุน และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม โดยมีทุนมนุษย์ทั้งที่เป็นผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่มีจิตสาธารณะ ร่วมกันแก้ปัญหาและพยายามสร้างทางเลือกใหม่ๆ ร่วมกันในชุมชน

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนทางสังคมที่สร้างชุมชนเข้มแข็งมี 4 ด้าน คือ 1. ด้านทุนทางสังคมในความรู้มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้และภูมิปัญญาสมรรถนะของคนและผู้นำและการวางแผนกระบวนการทำงานร่วมกันโดยสามารถทำนายการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งสอดคล้องกับกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ (2550) พบว่า ชุมชนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติแนวคิดหรือการปฏิบัติการดำเนินงานไม่แตกต่างไปจากเมื่อครั้งยังไม่จดทะเบียนลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความสอดคล้องกัน คือสร้างความเข้มแข็งด้วยการผลิตโดยเน้นการใช้ทุนทางสังคมอยู่เพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอในครัวเรือนและชุมชนก่อนผลผลิตที่เกินไปจากความต้องการบริโภคในชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งสองหมู่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ประชาชนของทั้งสองชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านเหมือนกัน ทั้งนี้ตามแต่โอกาสจะอำนวยความสะดวกและความร่วมมือของประชาชนทั้งสองหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือบริหารงานของหมู่บ้านเหมือนกันแต่บ้านวังป่องซึ่งมีทรัพยากรชุมชนกลุ่มอาชีพต่างๆ มากกว่าอีกทั้งมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนจึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีโอกาสมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ มากกว่าซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ไชยเสรีรัฐ (2549) แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับรัตนภรณ์ ศรีพยัคฆ์ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการประสานงานช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่นและรวดเร็วประหยัดเวลาในการทำงานให้น้อยลงและสามารถเพิ่มผลผลิตของงานมากขึ้นรวมถึงประหยัดเงินวัสดุและสิ่งของในการดำเนินงานทำให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การได้ดียิ่งขึ้นอันจะเป็นอุปสรรคให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จด้วยดีทั้งยังสร้างความสามัคคีธรรมในหมู่คณะและความเข้าใจอันดีเสริมสร้างขวัญในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่มีความสามัคคีมีความร่วมมือในชุมชนซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมากกว่าและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนให้คงอยู่และเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันมีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกความชำนาญในการทำเรื่องนั้นๆ ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทาง

สังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยันอดทน และที่สำคัญยิ่งคือความรักสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใ้มติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้แนวทางการสนับสนุนการจัดทำบัญชีเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/เชิงปฏิบัติการ

1.1 ชุมชนควรรู้ที่จะพัฒนาความรู้คู่คุณธรรมอย่างต่อเนื่องทางทุนสังคม เพื่อเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาให้เกิดสังคมที่อยู่ดีมีสุข ความรู้ที่จะช่วยให้เชื่อมต่อบทบาทของสามสถาบัน

1.2 ในการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ควรเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทุนทางสังคมให้กับสมาชิกของชุมชน

1.3 เพื่อการพัฒนาทุนทางสังคมอย่างยั่งยืนต้องมีการกระตุ้นและหนุนเสริมการมีส่วนร่วมสมาชิกในชุมชน โดยชุมชนต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการเป็นประสังคม และการกำหนดทิศทางข้างหน้าของชุมชนนั้นต้องอาศัยการสร้างและการสะสมองค์ความรู้เพื่อสามารถปรับใช้และเป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไป

1.4 ในการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาทุนทางสังคมในชุมชนด้วยวิธีคิดเชิงระบบจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระดับความรู้และทัศนคติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคอื่น ๆ ที่ต้องพัฒนาเพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาทุนทางสังคมเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยมีประชาชนเป็นหลักสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง อาจเลือกศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันหรือในกลุ่มประชากรอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวม

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษา ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการ/การเรียนรู้ ด้านเครือข่ายชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนในทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการในการนำไปปฏิบัติต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาทุนทางสังคมของชุมชนในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ทุนทางสังคมที่ฝังลึกในชุมชน กับทุนทางสังคมที่ต้องการปลูกฝังและเสริมสร้างให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2541). เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- กฤษ อุตตะมะเวทิน. (2550). การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยปฏิบัติตาม พรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กัลป์ยานี ปฏิมพรเทพ. (2543). ครุภูมิปัญญาไทยนักเศรษฐศาสตร์ชุมชน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. (2540). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. (พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- นภาพร หะวานนท์. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รัตนารณ์ ศรีพยัคฆ์. (2553). เทคนิคการประสานงาน เอกสารความรู้ สดร.ลำดับที่ 18/ปีงบประมาณ 2553. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ. (2549). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

